

Utrikesutskottets betänkande

1976/77: 3

med anledning av motion om tillbakadragande av utländska trupper från Korea

Motionen

I motionen 1975/76:1140 av herr Hermansson m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer att Sverige i FN:s säkerhetsråd och generalförsamling verkar för ett skyndsamt, fullständigt och villkorslöst tillbakadragande av alla utländska trupper från Korea samt ett slutgiltigt och villkorslöst upplösande av det s. k. FN-kommandot i Korea.

Bakgrund

Utskottet har under såväl 1974 års riksdag som 1975/76 års riksmöte haft att ta ställning till likartade motionsyrkanden, vilka avslagits av riksdagen i enlighet med utskottets förslag.

I fjolårets utskottsbetänkande (UU 1975/76:5) redogjordes utförligt för Koreafrågans behandling i FN:s generalförsamling hösten 1975 och för Sveriges inställning och insatser i förhandlingsarbetet härom.

Starka motsättningar har länge präglat Koreafrågans behandling i FN. Mot denna bakgrund riktades från svensk sida under fjolårets generalförsamling enträgna vädjanden till parterna att undvika konfrontation och ofruktbar polemik i Koreadebatten och att i stället samverka för att minska den rådande starka spänningen i Korea. Sverige anslöt sig i princip till kravet på FN-kommandots upplösning och bortdragandet av de utländska trupper som alltjämt är stationerade i Korea under FN-flagg men gjorde klart att detta borde ske först sedan överenskommelse nåtts om ett fredsfördrag eller andra arrangemang träffats som är ägnade att vidmakthålla fred och säkerhet i Korea.

Oaktat de ansträngningar som från bl. a. svensk sida gjordes att åstadkomma en kompromisslösning mellan "nord"- och "syd"-linjernas företrädare kom församlingen vid detta tillfälle att med knappa majoriteter anta två mot varandra stridande resolutioner. Sverige stödde därvid den resolution som främst uppmanade Republiken Korea (Sydkorea) och Demokratiska folkrepubliken Korea (Nordkorea) att fortsätta sin dialog om en fredlig återförening och vidare begärde förhandlingar mellan alla de direkt berörda parterna (därmed torde närmast Nord- och Sydkorea liksom USA och Kina ha åsyftats) i syfte att få till stånd dels ett alternativ till stilleståndsavtalet från år 1953, dels och parallellt därmed även en upplösning av FN-kommandot. Däremot avstod Sverige i omröstningen om det resolutionsförslag

som i första hand krävde FN-kommandots upplösning och bortdragandet av alla utländska trupper under FN-flagg och i andra hand uppmanade de "verkliga parterna" (härmed torde ha åsyftats enbart Nordkorea och USA, med förbigående av bl. a. Sydkorea) att ersätta detta med ett fredsfördrag.

Från svensk sida beklagades att man nödgats ta ställning till två förslag som på så fundamentala punkter stred mot varandra och varav ingetdera omfattades av ens hälften av FN:s medlemsstater. Parterna borde nu iakttä återhållsamhet och på allt sätt söka minska spänningen i Korea för att underlätta möjligheterna att återuppta dialogen mellan Nord- och Sydkorea.

Utskottet anslöt sig till den bedömning som varit vägledande för den svenska FN-delegationens agerande i frågan. Utskottet framhöll bl. a. att Sverige även i fortsättningen bör verka för en lösning av Koreafrågan som utgår från samförstånd mellan alla direktberörda parter och främjar fred och stabilitet i området. En villkorlös och omedelbar avveckling av FN-kommandot – något som påyrkas även i den nu aktuella motionen – skulle lätt kunna undergräva den relativa stabiliteten i området och slå undan förutsättningarna för det stilleståndsavtal som alltjämt gäller och som först bör få en varaktig ersättning genom ett fredsfördrag eller en likvärdig uppgörelse mellan de berörda parterna.

Utskottet

Inför det nu pågående mötet med FN:s generalförsamling hade ursprungligen två resolutionsförslag i Koreafrågan presenterats vilka i allt väsentligt överensstämde med dem som antogs vid fjolårets församlingsmöte. De båda förslagen drogs emellertid tillbaka av förslagsställarna kort efter mötets inledning. Ett slags enighet på ömse sidor – om än från skilda utgångspunkter – om att Koreafrågan för närvarande inte är betjänt av att tas upp i FN kan därmed konstateras. Ärendet torde sålunda inte komma upp till behandling vid detta års generalförsamling.

Skulle tillfälle ändå yppa sig bör Sverige i enlighet med sin principiella ståndpunkt i frågan också fortsättningsvis söka främja samförståndsöverskommelser mellan alla berörda parter. Samtidigt bör Sverige verka för sådana lösningar som inte äventyrar vapenstilleståndet och den ömtåliga freden i Korea. Allvarliga incidenter har även under det gångna året omvittnat att den starka spänningen på den koreanska halvön alltjämt består.

Som framhölls från svensk sida i samband med fjolårets generalförsamling bör FN-kommandot i Sydkorea upplösas och de utländska trupper som är stationerade där under FN-flagg samtidigt dras bort, så snart överenskommelse har träffats om antingen ett permanent fredsfördrag eller något motsvarande arrangemang för upprätthållande av fred och säkerhet i Korea.

Ehuru i vissa avseenden urholkat utgör stilleståndsavtalet tills vidare likväl det enda instrument som innehåller regler för lösandet av uppkommande tvister mellan nord- och sydsidan. Det reglerar även den verksamhet som

bedrivs av den neutrala kommissionen för vapenstilleståndets övervakning i vilken Sverige ingått som medlem alltsedan avtalets tillkomst.

Den i motionen även berörda frågan om bortdragande av de amerikanska trupper, vilka befinner sig i Sydkorea på grundval av bilaterala säkerhetsavtal, är uppenbarligen beroende av den fortsatta allmänna utvecklingen i Korea liksom av de uppgörelser som kan nås mellan de närmast berörda staterna.

Mot angivna bakgrund framstår det aktuella motionsyrkandet om en villkorslös upplösning av FN-kommandot och ett likaledes villkorslöst tillbaka-dragande av alla utländska trupper som föga realistiskt. Utan en föregående uppgörelse mellan alla berörda parter, som i annan ordning än genom 1953 års stilleståndsavtal tryggar säkerheten och stabiliteten i området, skulle den handlingslinje som förespråkas i motionen dessutom kunna äventyra den bräckliga de facto-fred som trots allt råder i Korea. Motionen avstyrks därför.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1975/76:1140.

Stockholm den 26 oktober 1976

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herr Hernelius (m), fru Lewén-Elias-son (s), herr förste vice talmannen Bengtson (c), herr Adamsson (s), fru Nilsson i Kristianstad (c), herrar Palm (s), Åberg (fp), Göransson (s), Hell-ström (s), fruar Sundberg (m), Sigurdsen (s), herrar Wirmark (fp), Örjes (c) och Jan Bergqvist i Göteborg (s).

